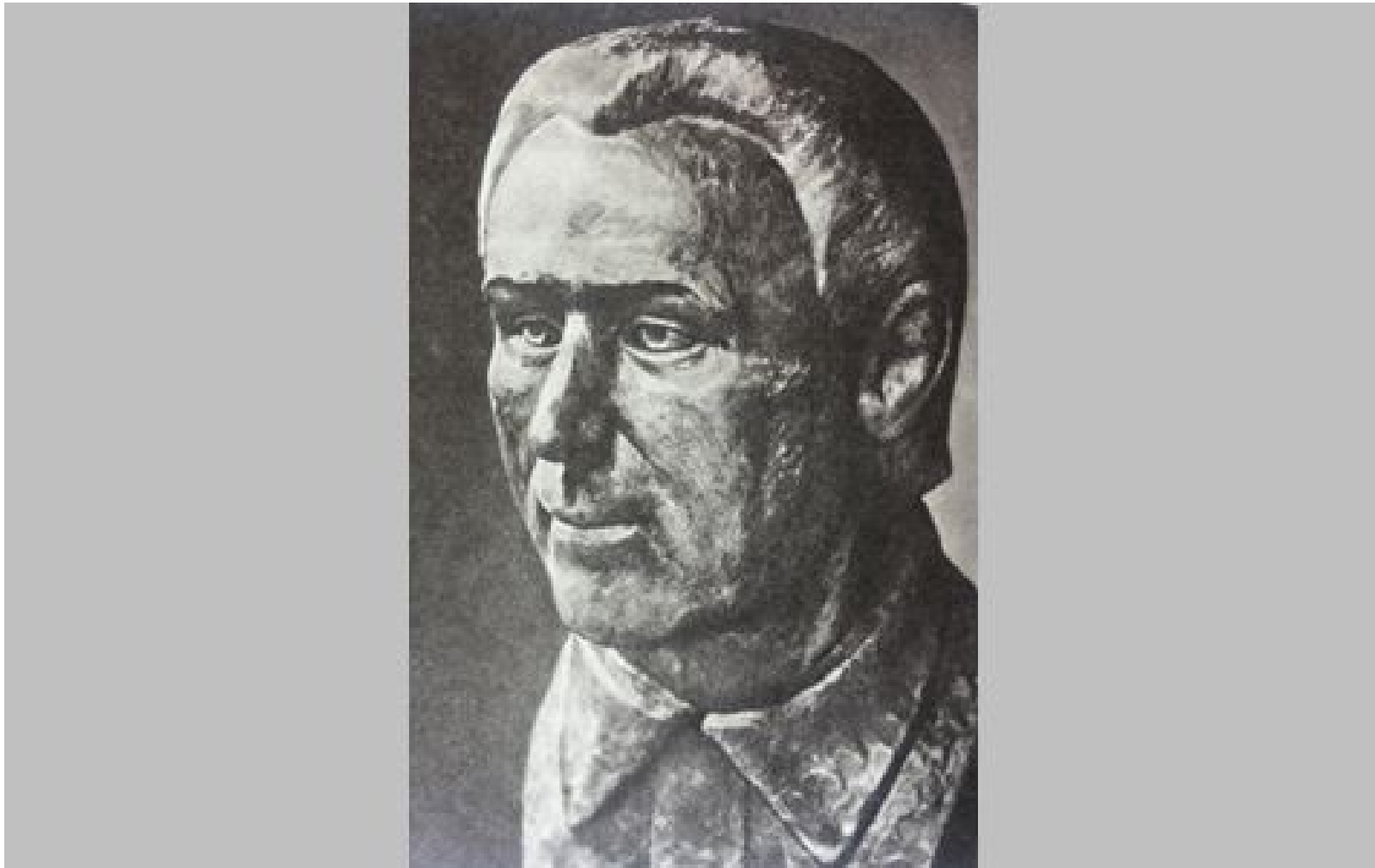
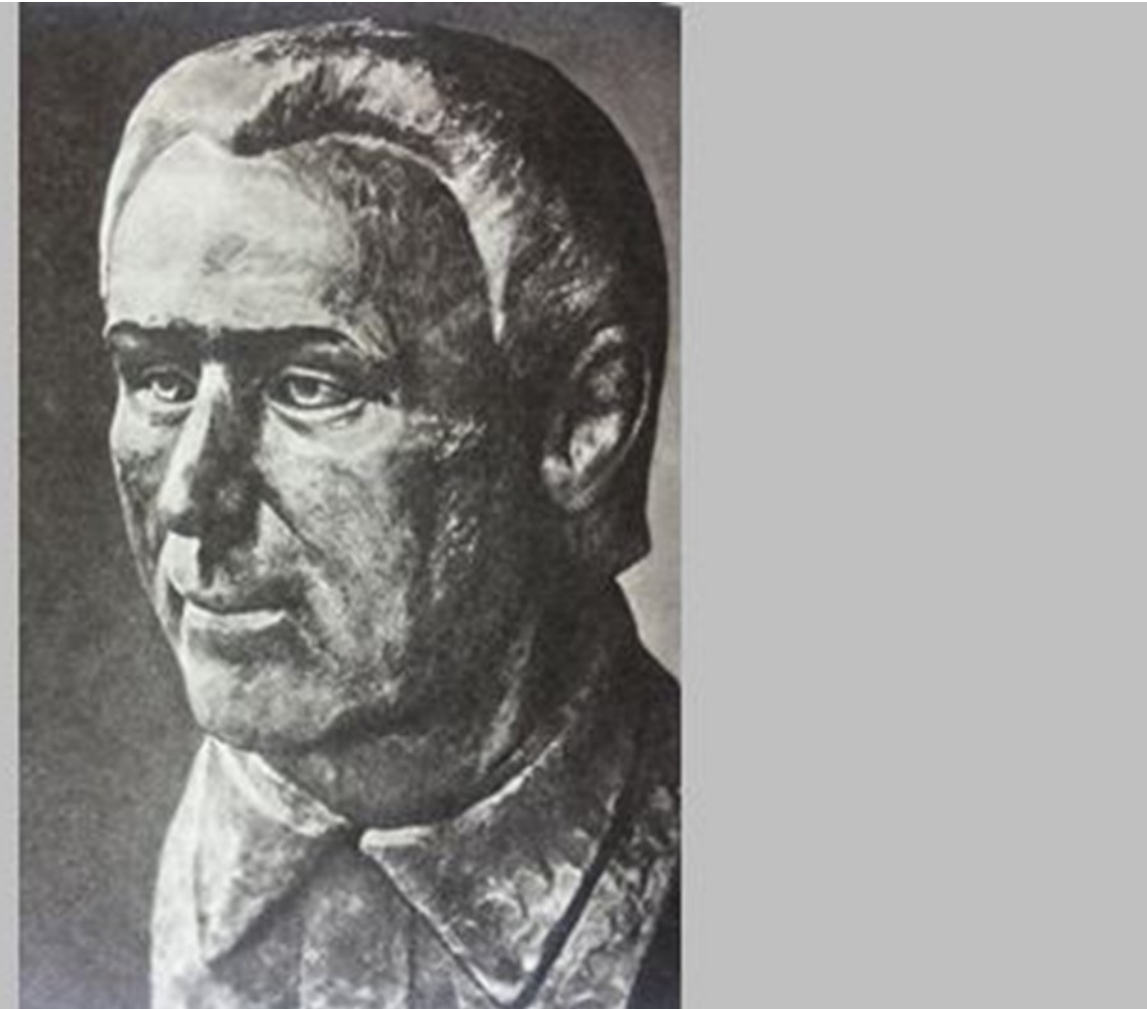

KRISTIJONAS DONELAITIS

1714 - 1780

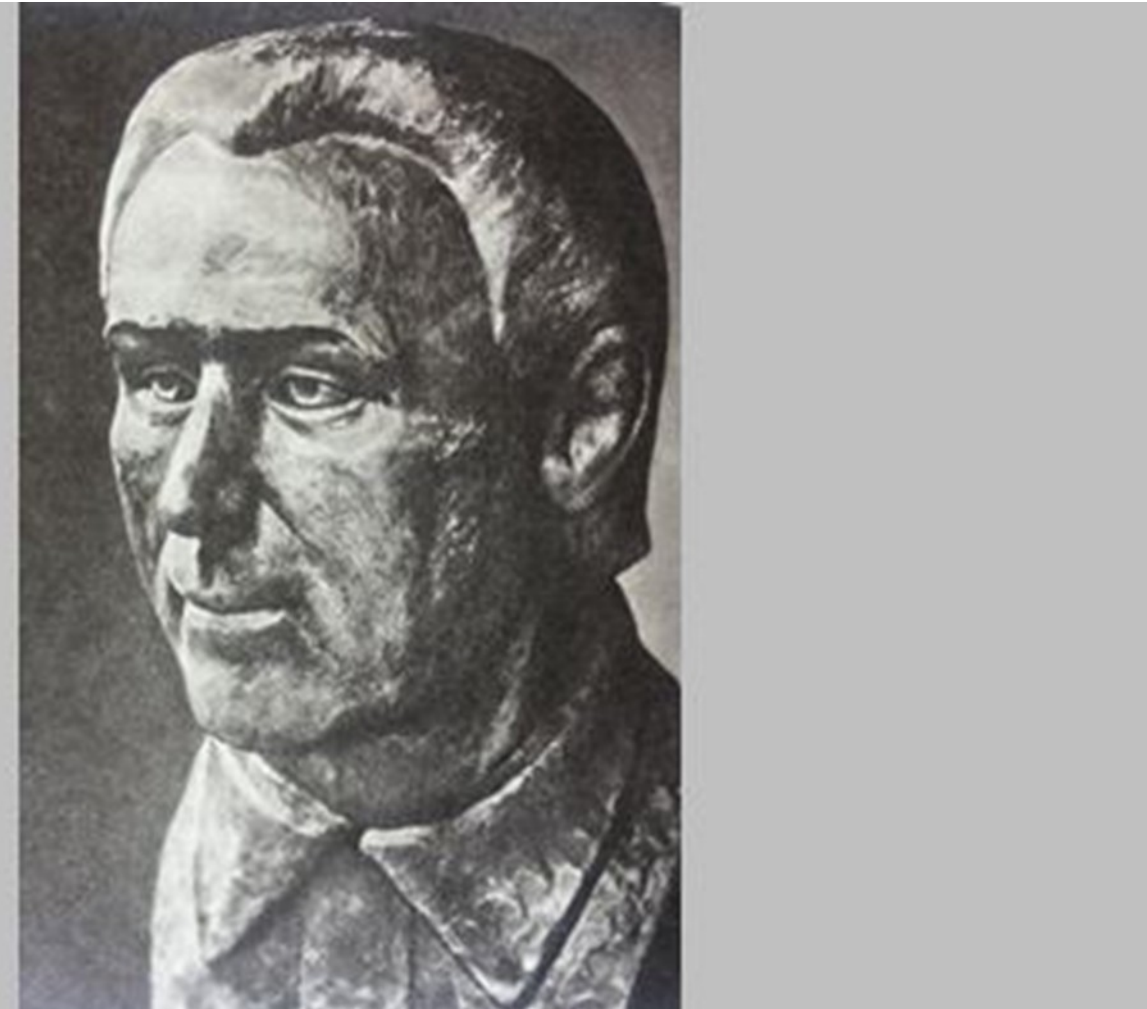

Kristijonas Donelaitis byl luteránský kněz na Malé Litvě.

Absolvoval teologické studium na Královecké univerzitě.

Působil jako farář v obci Tolminkiemis.

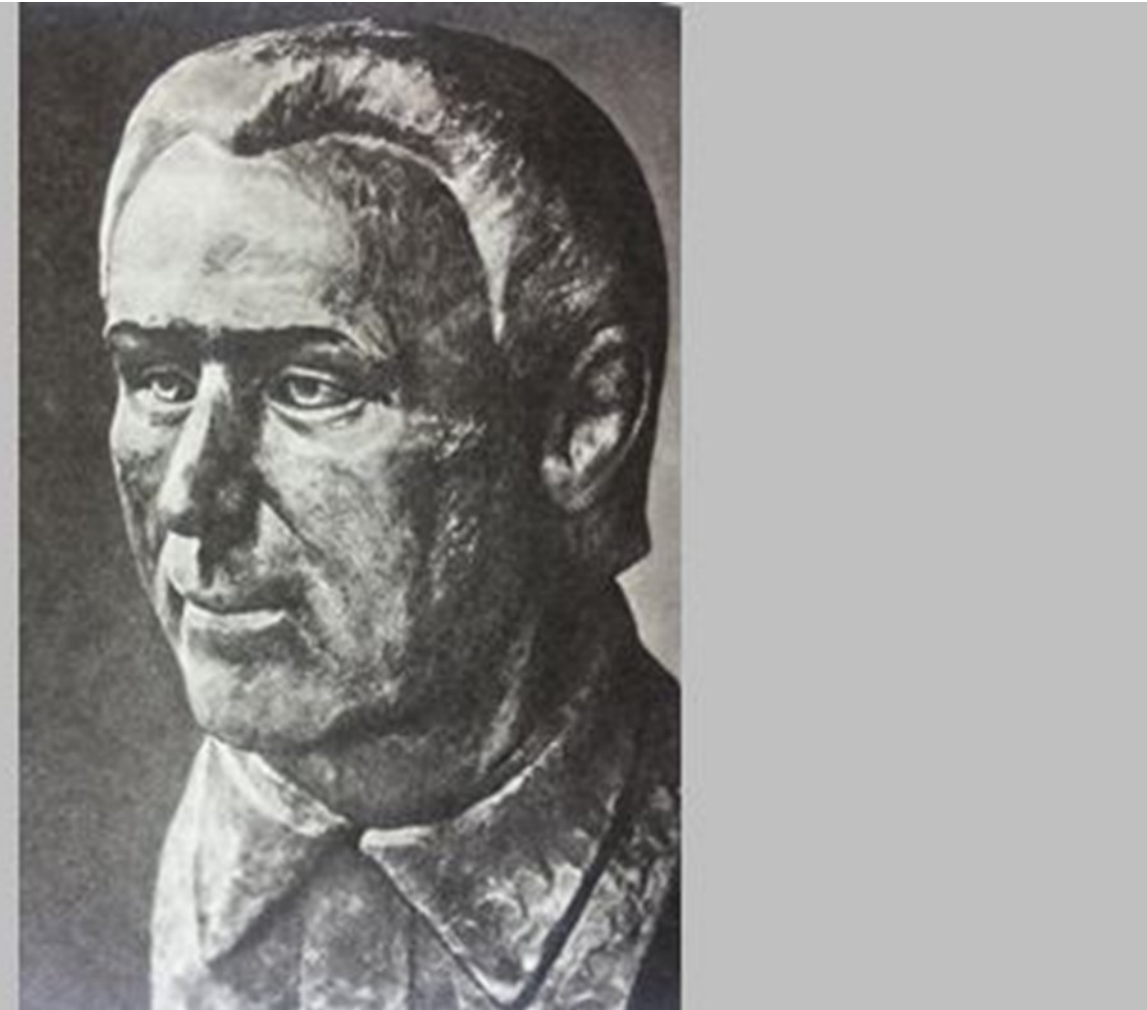

Kristijonas Donelaitis
napsal didaktický epos
Metai („Roční doby“)

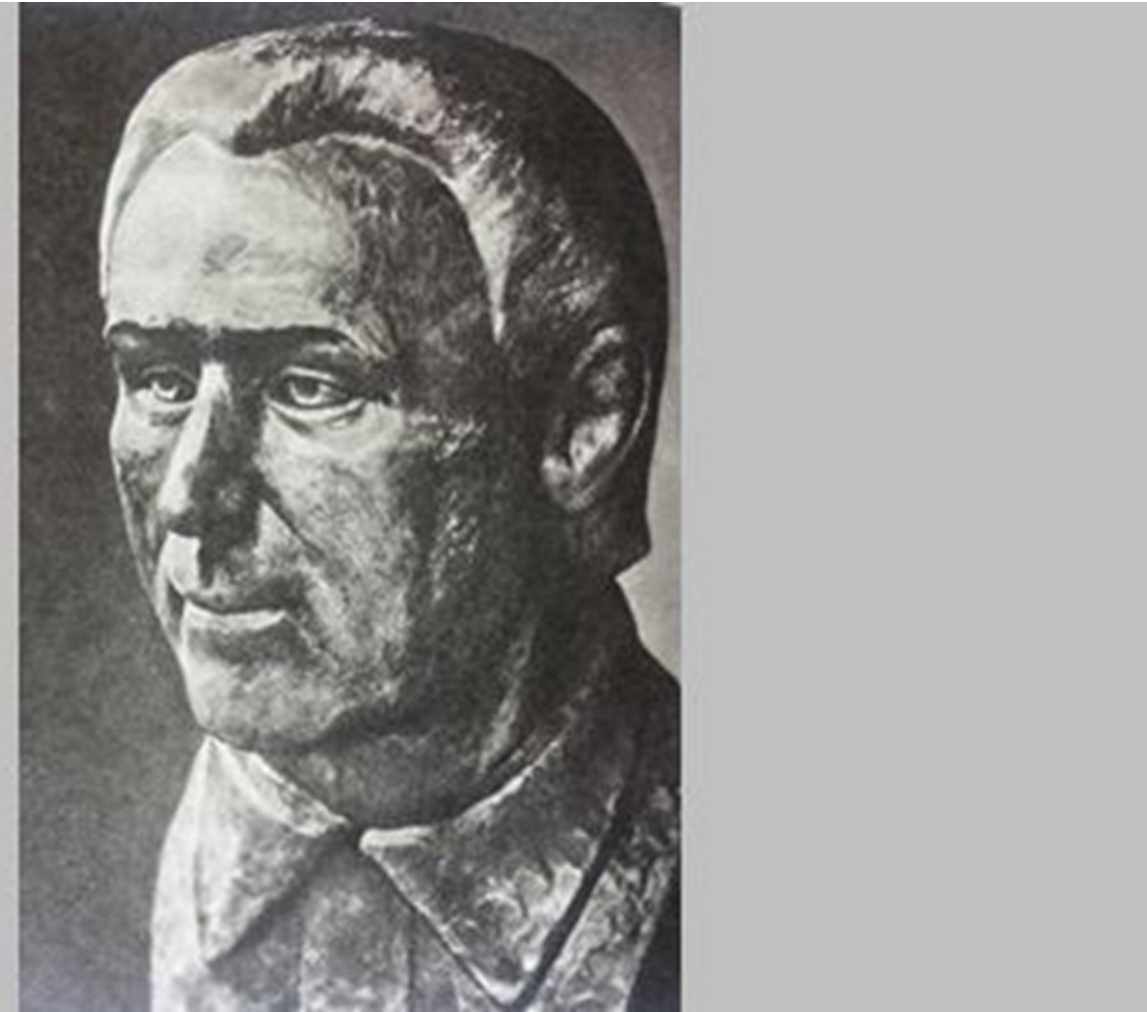
a
šest bajek

Texty vznikly někdy v
letech 1736 až 1775.

Za života nic z toho
nevydal tiskem

Literární dílo Kristijonase Donelaitise je základním kamenem litevské literatury. Jsou to první vskutku kvalitní literární (tzn. nenáboženské) texty evropského významu. Je to doposud nejcitovanější litevské literární dílo. Donelaitis je zakladatelem litevské literatury.

První vydání eposu
Metai vyšlo roku 1818 v
Královci.

Dílo k tisku připravil
Ludwig Rhesa.

Jau saulele wēl atkāpāna buddiā sūiera,
Dr ziēnās paltāw Trupis pergrāndimā jūciv.
Waležū Premanis sū Lēdais fugaišči pāgāwo,
Dr puttādāms Saieg's wisur i. Riekā pāwirto.
Tū Laukūs Orāi Drungai zaiwidāmi glāstē,
Dr Lātēlēs wisōnias i. Numiowū sū pānkē.
~~Waležū~~ sū zillāis wisāis i. sūbuddiā ~~atkāpāna~~ keltis.
O Laukū Kalnāi sū Klānēis pāmētē ~~Waležū~~.
Wisflāb, kās Lūdēns. Biauwbej, numirē wērkdamo;
Wisflāb, kās Eirē gywēdamo, pēnčiemāwōjow ~~atkāpāna~~
Wl po fawō kōrri pēr ziēnā, Lūwō mēgājēs,
Wisflāb tū Pulkāis i. plādo Wāfārā sūcikit.

Jūnkis sū zēpkāis i. pālto Pāpāliō zraukēs.
Wāronas in Wārnai sū zārkmōs argi Pēlēdāms,
Pēlē sū Wāikāis, in Kūrnjēi zillūmā gyvē.
Muslēs in Wābālai, Udai sū kaimēnē Blāšū,
Mūs, jau wārgyt wēl Pulkāis wisur sū sūwinko,
Dr Pōnir taij, kaip Burūs i. zēlō.
Bēt in Rittir's jau zēimynā fawō pābuddit,
Dr priē Dārbo fast, bāy kē pelnyz, nūšimēto.
Tū Pulkāi sū pro plūstāis i. sūly sū pāgāwo,
Dr Larkstydāmi sū Birbyneas zaišči pādējo,
O Worāi Kampūs, zēdēdāmi Wāspālūs āndē.
Argi mēdžot, Siaklūs tylomōs kōpēdēdāmi mēggē.
Bēt in Mēžkar in Wilkai zōkinedāmi djaugē,
Dr suplēpit, kē tylomōs i. Pāgiri zraukēj:
Atlē kōkē Djuwai neywienā i. diddēliō Pulko
Wōrkdamo, ar Dufēdamo mūs Larkyt, nē sūgryzē;

Epos *Metai* je poměrně rozsáhlý básnický text – cca 3000 veršů.

Je napsán v hexametu (antickém básnických metrů)

Jau saulele vel atkopa dāva buddiā sūiera,
Dr Ziemāš paltāš Trupis pergrāndimā jūciv.
Valežū Premanis sū Lēdāis jūgāiši pāgāvo,
Dr puttādāms Saiegs vīšur i. Niekā pāvīrtā.
Tū Laukūs Orāi Drungai zaiwidānē glāstē,
Dr Lātēlēs vīšonias i. Numiuvāšū pāukē.
~~Dr Lātēlēs~~ vīšonias i. Numiuvāšū pāukē.
O Laukū Kalnāi sū Klāncis pāmētē vīšonias.
Vīšlāb, kāš Lūdēns. Biauzybēj, numirē vērkdams.
Vīšlāb, kāš Eirē gviendams pēnēmāvojān vīšonias.
Dr po fāvō Kērnā pēr Ziemā Lūvā mēgājēs,
Vīšlāb tū Pulkāis i. Plāndo Wāfārā sūcīkīt.

Jūnkis sū Zēpkāis i. Pālto Pāpāliō vīšonias.
Wārnas in Wārnāi sū Zārkāms vīšonias.
Pēlēs sū Wāikāis, in Kūrnjēi vīšonias.
Mūšs in Wābālai, Udāi sū Kāimēnē Blāšū,
Mūs, jau wārgit vīšonias Pulkāis vīšonias sū vīšonias.
Dr Pānis tāis, kāis Buris i. Zēpāis.
Bīt in Bītīnē, jau Zēimynā fāvō pābudīt,
Dr pīe Dārbo fāst, bāy kā pelnyz, nūšmītē.
Tū Pulkāi sū pro pļīstāis, i. Pļīstē pāgāvo,
Dr Lāstjūdāi sū Bīrbynās zāiši pārdījo,
O Wōrāi Kāmpūs, jēdēdāi Wāpātūs āndē.
Dr gē mēdāt, Dīaklūs tylomīs kōpēdāi mēggē.
Bēt in Mēškar in Wīlkāi pōkīnēdāi dīaugē,
Dr sūplēpīt, kā tylomīs i. Pāgīrē trāukēj.
Hlē kānē Dīvāi nūvīens i. Dīdēlīs Pulkā
Wōrkdam, ar Dūfēndams mūs Lānkyz, nē sūgūgēj.

Originální text neměl žádný „zastřešující“ název. Donelaitis pojmenoval pouze jednotlivé části eposu a to následovně:

Pavasario linksmybės – Jarní radovánky

Vasaros darbai – Letní práce

Rudenio gėrybės – Podzimní dary

Žiemos rūpesčiai – Zimní starosti

Jau saulele wēl atkāpāna buddiā sūiera,
Dr Ziemāš paltāš Trupis pergrāndimā jūkie,
isaležū Premanis sū Lēdāis jūgāištī pāgāwo,
Dr puttādāms Saiegs wifur i. Niekā pāwirto.
Tū Kankeis Orāi Drungai zairidāmi glāstē,
Dr Lātēlēs wifonias išt Numirowū sū pānkē,
~~Dr Lātēlēs~~ sū Zillāis wifāis išt buddiā ~~ist~~ kiltis,
O Lānkū Kalnāi sū Klāneis pāmētē ~~krāndas~~,
Wiflāb, kāš Lūdēns Biauwelēj numirē wērkdamo,
Wiflāb, kāš Eirē gyvādāms pēnčiemāwōjāw ~~atpāp~~,
Dr po fawō Kōrri pēr Ziemā sūwō mēgējēs,
Wiflāb tū Pulkāis išt lāido Wāfārā sūwēkīt.
Jūnkis sū Zēpkāis išt pālto Pāpāliō zraunkis,
Wāronas in Wārnai sū Zārkāms ingilēlādāms,
Pēlēs sū Wāikāis, in Kūrnjēi Zillūmā gyvē,
Musēs in Wābālai, Udai sū Kaimēnē Blāšū,
Mūs jau wārgyt wēl Pulkāis wifur sūfōrīko,
Dr Pōnis taiš, kāip Buris ištēl. ~~ist~~ sūwōjō,
Bīt in Bittinē jau Zēimynā sūwō pābuddīt,
Dr priē Darbo sūst. Bāy kā pelnyz, nūšmārtō.
Tū Pulkāi sū pro pļyštāis išt lū sū pāgāwo,
Dr Larkstydāmi sū Birbyneas zāištī prādējō,
O Worāi Kāmpūs, jēdēdāmi Wāspālūs āndē,
Dr gi mēdžāt, Siaklūs tylōms kōpēdēdāmi mēggē,
Bēt in Mēškāis in Wilkāi sūkēdēdāmi djaugēj,
Dr sūplēpīt, kā tylōms i. Pāgiri traukēj.
Ištē kākie Djuwai nevwienis išt didēlēs Pulko
Wōrkdamo, ar Dufēdāms mūs Lānkys nē sūgryjō.

Název *Metai* není původní: navrhl jej Ludwig Rhesa („*Das Jahr in vier Gesängen*“) a pozdější badatelé jej převzali.

Také není známé pořadí jednotlivých částí tohoto eposu, Donelaitis se nikde nevyjádřil, v jakém pořadí zamýšlel části uspořádat.

Podrobněji viz videopřednášku:

<https://medial.phil.muni.cz/Player/Cca3dB4g>

Následuje komentovaná četba úryvků z Ročních dob (kopie textu je k dispozici v ISu)